

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 8 kor
Fél évre . . . . . 4 kor
Negyed évre . . . . . 2 kor
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Nyilttér petisora 50 fillér.

Feloldó szerkesztő:
ZRÍNYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és laprugalmas:
STRAUSZ SÁNDOR.

Ujabb mozgalom.

Senki sem mondhatja, hogy a kor szellemével lépést tartani nem akarnánk. Sőt azokkal az alkotásokkal el is dicsekedhetünk, amelyek intézményeinket képezik. Rövid néhány évtized alatt egész garmadája keletkezett az iskoláknak, hivataloknak. Kevés oly kicsi városka van, melynek 4000 főnyi lakossága mellett a maga kényelmének, művelődésének előmozdítására mindene meglegyen, mint Csáktornyanak.

Van sokiránya vasúti hálózata, mellyel kereskedelmi gócponttá nőtte ki magát a város. Van egy csomó hivatala, mellyel egy termékeny és képes vidék központjává fejlődött. S ami Csáktornya közéletének fénypontját képezi: virágzó iskolaügye van. Alig van város az országban — sok legalább nincs — mely tanügyének fejlesztése tekintetében aránylag oly nagy gonddal járt volna el — mint a kicsi Csáktornya. Korán látta be, hogy a nemzeti műveltségnek bevehetetlen vára az iskola s ezért nem rettent visszafelé semmiféle áldozattól sem, hogy iskoláit fejlessze, azokat a kor színvonalának megfelelőleg fenntartsa.

Az elsők között van, hogy elemi iskoláját az 1868-ik törvény intenciói szellemében szervezze. Ovodát társadalmi uton terem. Iparos-tanonciskolát is létesít, hogy az iparososztály — intelligenciáját emelje, — annak magyarságát elősegítse. A tanítóképzőintézet felállítására elől sem zárkózik el: meghozza a legnagyobb áldozatokat, hogy a Muraköz ezt az intézetet is megkapja.

Hogy gyermekeinek középfokon való tovább tanulását elősegítse, a hatvanas években algimnáziumot sürget. A királyhoz intézett kérvényében hangzatos a város lakossága, hogy az alkotmányos éra teljes mértékében áldásos csak akkor lesz, ha a magyar nyelv, a polgári s kereskedelmi ipar s ezzel a közjólét előmozdításáról is törtenik gondoskodás. Ez pedig csak akkor valósulhat meg, ha a város oly intézményt nyer, mellyel a műveltségét előbbre viheti.

S ez intézmény az algimnázium volna, mely azért is célrányos lenne, mert ez által gondoskodás történének az ifjuság képzéséről és rendeltetéséről, hogy az előjárásához minél alkalmasabb tagok kerüljenek, kik legálább jól írni, olvasni és számítani tudjanak; a már magyar nyelven kiadott és kiadandó törvényeket s rendeleteket megértse és a tisztí eljárásokról magyar irományokat kiadassák.

Ime itt érezzük első fuvallatát a magyarosodás és magyarosítási törekvéseknek.

Hogy Csáktornya gimnáziumot nem kapott, nem a város polgárságán mulott. Hajlandó volt tőle telhetőleg áldozatokat hozni, de a gimnázium ügye az idők során megfeneklett. Fél-fölcsillan azért a remény még a 70-es években is egyik-mástk alkalommal

de utójára is végleg elalszik. Végleg elaltatja a polgári iskola, melyet 1870-ben felállítottak, azóta folyton fejlesztettek, időközben leányiskolával is kiegészítettek.

A polgári iskola hitását híven betölti. Nagy érdemei vannak a polgárság nevelése, különösen pedig megmagyarosítása körül. Ha Csáktornyanak polgári iskolája nincsen, az ovodának s elemi iskolának magyarosítása sem volna oly maradandó. Majd úgy járnánk, mint a külső községek, melyeknek fiatalabb generációja az iskolából kimaradva, magyarul elfelejt.

Teljesen meg lehetnének tehát a polgári iskolával elégedve, ha a város közönsége a polgári iskolának tulajdonképeni rendeltetését félre nem magyarozná. Azt a rendeltetését ugyanis, hogy művelt iparos- és kereskedő osztályt, egyszerűval intelligens polgárságot neveljen; hogy a társadalom ama nagy oszlályának oktatási szükségletét kielégítse, melynek az elemi népiskolai oktatás kevés, de a teljes középiskolai műveltségre szüksége nincs: s amely főképp a gyakorlati életpályákra készülők magasabb művelődési igényeit kielégíti.

Az a baj azonban, hogy a szülők legnagyobb része nem azért adja fiait a polgári iskolába, hogy azután iparos vagy kereskedői pályán keressék boldogulásukat hanem azért, hogy belőlük »urakat« nevelessen. Látható ez az iparos-tanonciskolában is, a hová kevés oly tanuló iratkozik be, ki polgári iskolába lát. A legtöbb inas analfabéta vagy nagyon is primitív elemi iskolai előképzettséggel iratkozik be oda.

Ha tehát ily jelenségekkel találkozunk csak természetes folyamánya ennek az a másik törekvés, mely városunk falai közt már több ízben kísérelgetett s most is szelidebb hullámokat ver: hogy a polg. iskola helyébe Csáktornyan gimnáziumot állítsanak.

Kétségtelenül nemes törekvés ez, mondhatjuk előnyös is. Mert bizony nem egy intelligens szülő megkönnyebbülten vehetne lélekzetet, ha helyben volna az az iskola, ahol fiait taníthatni szándékozik. Kétségtelenül nagyobb központot is teremene a gimnázium Csáktornyából, mint a polgári iskola. De ne feledjük, hogy ezzel már rég elkéstünk. A polgári iskolát egyszerűen láb alól eltenni sem lehet; viszonyaink nem olyanok, hogy egy céljának különben megfelelő intézményt egyszerűen eltemessünk, azért hogy helyette egy újabb iskolának adjunk életet. Másrészt meg nagy akadály a ennek az, hogy már egy egész gyűréje a gimnáziumoknak veszi körül Csáktornyát, melyek miatt aligha fog létrejönni a csáktornyai gimnázium, bármiféle alapos, hangzatos és megszívlelendő argumentumokat hozzanak is fel annak érdekében.

Aligha lesz tehát sikere a mozgalomnak abban az eredeti formájában, amelyben azt eredetileg felvetették.

Sokkal életrevalóbb az a mozgalom, mely az érdeklődő polgárság egy részét a napokban tanácskozára készítette, hogy a polgári iskolának latin tanszéket kérjen. Ezzel körülbelül ki lennének elégitve azok a szülők is, kik gyermekeiket gimnáziumba akarják adni s a polgári iskola is megmaradhatna eredeti rendeltetésének, annak tudniillik, melyet a törvény számára kijelöl s melynek szellemében hasznos szolgáltatásokat s tesz is a nemzeti közművelődés megizmosodása tekintetében.

Ne feledjük azonban, ha a teendő lépések eredménnyel járnak is — gimnáziumi jellege még sem lenne a polgári iskolának. Lesz ugyan itt egy tanár, akit a kormány az óraarend keretén belül a latin nyelv tanítására direktle megbiz, de azért ennek a tanárnak a tanítása is csak előkészítés számába menne. Az itt kapott jegy sem lesz érvényes. S így ha valaki polgáriból gimnáziumba akarva átlépni, ezután is csak úgy lenne kénytelen a latin nyelvből vizsgálatot tenni, mint eddig. Csak meg volna könnyítve az átlépés, de szánálva a helyzet semmi esetre nem lenne.

Mindezekről eltekintve azonban helyes a törekvés s ha megvalósul, bizony nagy hálára számíthatnak a kérdés mozgalói az egész közönség részéről. Mégis életreket valami, ami a szülőket megnyugtathatja s ami nem egy barázdát simít el a gyermekek neveltetése miatt aggodalmaskodó szülők homlokáról addig, míg az egységes középiskolának hajnala végrevalahára ránk nem szakad!

K Ü L Ö N F E L É K.

Öhajtvá vártalak . . .

Öhajtvá vártalak . . . a vágy éget!
Csak hamar, hamar . . . ölelni téged. —
Ölelni benned . . . az egész világot!
Jöjj! segíts gyorsan . . . oltani a lángot!

Z. H.

— **Eljegyzés.** Molnár Ferenc a helybeli Mráz Testvérek fűszerkereskedő cég könyvelője eljegyezte Marsic Slavica kisasszonyt a fenti cég tulajdonosainak kedves unokanővérét. — Moravec Imre Jankovci st—i Julián-egyesületi igazgató-tanító eljegyezte Purgár Imre nyugalmazott jószágkormányzó rumai földbirtokos és neje szül. Hondl Eliz leányát, Izabella kisasszonyt.

— **Alkoholelles tanfolyam.** Az Általános Közjólékonysági Egyesület alkohol-bizottsága elhatározta, hogy f. évi okt. hó 5., 6-én és 7-án a fővárosban tudományos alkoholelles tanfolyamot létesít, melyre az érdeklődőket ezennel meghívja. A tanfolyam munkarendje a következő: Okt. hó 5-én - d. u. 6 óra, Dr. Entz Géza egyetemi tanár: Az alkoholkérdés aiológiai szsmpont-

ól. d. u. 7. ó., dr. Korányi Sándor egye-
mi tanár: Az alkohol, mint kórokozó. Okt
6-án: d. u. 6 órákor, dr. Stein Fülöp:
alkohol és agyműködés. d. u. 7 órákor, dr.
baumgartner Izidor koronaügyész-helyettes:
alkohol és bűntettek. Okt hó 7-én: d. u.
6. ó., Rosenberg Augustus tanár: Alkohol
s iskola; d. u. 7 órákor Gieswein Sándor
országgy. képviselő: Az alkoholkérdés szo-
ciálpolitikai jelentősége. — Az előadások a
Ársadalmi Múzeum előadási termében (IV,
lária Valeria utca 12.) tartatnak meg. A
infolyamon vató részvételi díj 3 korona.
őzhasznú és kulturegyesületek, valamint a
unkásegysületek hivatalos kiküldöttjei, to-
ábbá tanárok, tanítók és főiskolai hallgatók,
ellő igazolás mellett ingyen jegyben ré-
zesülnek. A tanfolyamban résztvevők ré-
zére, jelentkezésük és a részvételi díj be-
üldése eselén, mérsékelt vasuti jegyet esz-
özlünk ki. Jelentkezések az Általános Köz-
itékonysági Egyesület titkárához dr. Lányi
larton urhoz (VI, Eötvös-utca 8.) inté-
endők.

— **Elfogott tolvajok.** Mikas Éva drá-
szentiváni születésű csavargó nő mult hó
3-án Novák József zrinyifalusi lakostól 1
rb. esernyőt 3 kor. értékben ellopott. —
ezjék Mária gyümölcsfalusi lakosnő pedig
ég f. évi junius havában ifj. Vidovics Ist-
án drávaszentmihályi lakostól sertészsírt és
st lopott el. Mindkét tolvajnő a csendőr-
g által elfogva, a helyi kir. járásbírósa-
gk adatlót át.

— **Vagyonrongálás.** Magdics Márk és
rec József ligetfalvi lakosok, molnárok f.
3 1-én az éjjeli órákban eddig ismeretlen
ból Kosár Ferenc ugyanottani lakos mal-
át 121 Kor. 30 fill. értékben megrongál-
k. A tetteseket a helyi büntető bíróságnak
ljelentették.

— **Rablás és emberölés kísérlete.** Zsif-
ovics Márk és neje szül. Belec Antónia
szkovechegyí lakosok Belec Ferenc u-
anottani lakostól 58 kor. 12 fill. készpénzt
őszakkal elvettek és ezenfelül még meg-
akarták mérgezni. A stridói csendőrség a
romozást megejtve, nevezettek a nagyka-
zalai ügyészségnél feljelentettek.

— **Rendőri hírek.** Musics Antal csalfa-
ombi lakos kárára még f. év július hónap-
án a Mura folyón levő csónakját 50 kor.
tében Pisics Márton bottornyai lakos el-
pta. A csónak Pisicsnél megtaláltatott, —
a helyi kir. járásbírósnál feljelentett.
- F. hó 4-én virradóra Toplak János mar-
llegyi lakos kárára a szobában elhelyezett
rallan szekrényből ismeretlen tettesek 10
or. ezüst és nikkelt pénzt, 5 drb. beretvát
2 drb. nagy konyhakést elloptak. A csend-
őrség részéről a nyomozás mindezeideg
edményre nem vezetett, a további nyomo-
s folyamatban van. — Ugyancsak f. hó
én Bogdán Mihály bekásdi lakos, szatócs
delhelyiségének utcára nyíló ajtaját ismer-
etlen kőbor cigányok feltörték s az ott el-
lyezve volt 400 kor. készpénzt, a mely
lott 4 drb. 20 koronás bankjegyet, 4 drb.
) koronás arany, 1 drb. 20 koronás arany,
lőbbi egy forintos, egy koronás és váltó-
szókból, továbbá 2 kgr. szalámit 150 Kor.,
kigr. fehér cukrot 360 Kor. kárértékben
loptak. Ugyancsak ez alkalommal Bende-
ovics József ormosi lakos kamrájából egy
5 literes hordó „Király sört”-t 9 kor., 4
kgr. száraz marhanyelvet 8 kor. Mindket
párnál 422-10 Kor. kárértékben ismeretlen
őborló cigányok ellopták. Az eddigi nyo-
ozás eredményre nem vezetett, miért is a

csendőrség erélyesen kutat tovább a tette-
sek után. Mindkét lopás eset a kir. ügyész-
ségnek bejelentett.

— **Népfőlkelési ellenőrzési szemle.** A
népfőlkelési ellenőrzési szemle a csáktor-
nyai járás területén a következő napokon
és helyeken fog megtartatni: Csáktornyan (a
Zrinyi-Szálló-ban) f. évi október hó 2-án
a murasiklósi, Csáktornya-vidéki és Csáktor-
nya nagyközségi; október 3-án a bottor-
nyai, drávacsányi, viziszentgyörgyi, belicai,
drávavásárhelyi és nagyfalui; Stridón (a kör-
jegyzői irodában) f. évi október 5-én a fel-
sőmihályfalvai, muraszerdahelyi, muraszent-
mártoni és stridói körjegyzőségbeli jelenke-
zésre kötelezett népfőlkéltre vonatkozólag.
A jelenkezésre kötelezettek a fenti napo-
kon reggel 8 órára pontosan tartoznak meg-
jelenni.

— **Uj mezőgazdasági bizottsági tag.** Za-
lavármegye törvényhatósági bizottsága e hó
14-én megtartott közgyűlésében a csáktor-
nyai járás mezőgazdasági bizottságába Ko-
váts Emil szentrókusai uradalmi intézőt vá-
lasztotta meg.

— **A Nagykanizsai-alsólendvai vasut**
épitése. Ma már bizonyosnak látszik, hogy
a Nagykanizsa—letenye—alsólendvai vasut
épitését még az idén megkezdik. A közele-
bi időpont a kereskedelmi kormánytól függ.
honnán az épitők a tranzrevizió elrendelé-
sét várják. Ha ez megérkezik, az épitésnek
nem lesz több akadály, miután az érdekelt-
ség hozzájárulása már régen együtt van.

— **Meghívó.** A csáktornyai önk. tüzoltó-
egylet f. évi szeptember hó 20-án (a mai
napon) este a Zrinyi-szálloda nagytermében
tánccal egybekötött szüreti mulatságot ren-
dez. Belépti-díj: személyenként 1 kor. Tüz-
oltók egyenruhában belépti-díjat nem fizet-
nek. Kezdeté este 8 órákor. A tiszta jövede-
lem egy új gőzfecskendő beszerzésére fordít-
atik. A jötekynek célra való tekintetből fe-
lülfizetések köszönettel fogadtatnak és hir-
lapilag nyugtáztatnak.

— **Megvadult lovak.** Nagy riadalmat
okozott tegnap délelőtt városunkban egy fél
kocsival ürtült vágatásban futó 2 ló. A fo-
gat Králics Bálint Szelenczei plébánosé
volt. Nyugodtan hajtattott a kocsis, midőn
a lovak Nyirvölgy és Szentilona között egy-
szerre csak a hátul jövő automobilból —
melyben a lendvavidéki vadászatairól jövő
Hohenlohe herceg ült feleségével — meg-
ijedtek, a kocsist az árokba fordították, on-
nan kiugorva vad futással rohantak most
már kocsis nélkül Csáktornyára. A Zrinyi
lőren levő villamos vszkandeláberhez úgy
odavágták a szekeret, hogy az menten ketté
lőrt. A szekér első felével száguldottak
azután a városon végig, míg végre Zalaúj-
váron elfogták őket. A herczeg a Zrinyi
szálló előtt megállt, Németh rendőrbiztos-
nak átadott 100 koronát a kocsis részére,
egyen kijelentette, hogy azon kívül az
összes kárt megtéríti.

— **Megyeggyűlés.** Zala vármegye törvény-
hatósági bizottsága f. évi szeptember hó 15-
én folytatotta idei rendes öszi közgyűlését. A
folytatólagos közgyűlésen tárgyalás alá ke-
rültek két muraközinyagyközség, nevezetesen
Muravid és Kotor községek képviselőtestü-
letének határozatai. Ugyanis Muravid köz-
ségnek az ottani iskola községi jellegének
megállapítása tárgyában hozott határozata
ellen Peczek György c. kanonok, plébános a
közgyűlés napján felebbezést jelentett be,
illetőleg kérte ennek az ügynek a tárgyszo-
rozatról való levételét. A közgyűlés azonban

— nagyon helyesen, — Peczek kérelmé-
elutasította. — Kotor község képviselőtestü-
letének a községi körgyám és rendőrök
fizetésének felemeléséről hozott határozatát
jóváhagyta, ellenben elutasította Lisziák La-
jos kotori plébános felebbezését, a melyben
ez az egyházi a község iskolájának államo-
sítása ellen fordult a közgyűléshez. — E
közleményeinkhez most nem fűzünk bővebb
kommentárt, de lesz idő, amikor e dolgok-
ban is elmondjuk nézeteinket.

— **Primicia.** Feisz Alajos Hugolinus és
Feisz István Angelinus Szentferencrendi fel-
szentelt ifju papok, Feisz Alajos csáktornyai
iparosmester fia f. hó 27-én délelőtt 9-és
11 órákor mutatják be a helybeli róm. kath.
templomban első szent miséjüket.

— **Falopás.** A miksavári legelőről a
közelmúltban 47 drb. éger fát loptak el. A
csendőrség járőre a nyomozást megejtven,
a tettest Dománics Péter miksavári lakos
személyében kiderítette, a kitől az ellopott
fa elkoboztatott.

— **Testi sértés.** F. hó 13-án Fitz György
drávamagyaródi lakos korcsmájában Saffarics
Imre ugyanottani lakos eddig ismeretlen ok-
ból Horváth Péter miksavári lakost annyira
megkéselt, hogy rajta 10 napig gyógyuló
testi sértést ejtett.

— **Csalás és okirathamisítás.** Vutsák
Miksa varasdi lakost és nejét, Retter Annát
alapos módon becsapta két pusztafai lakos.
Ugyanis Gyungyus József és neje pusztafai
lakosok nemrég ravasz fondorlattal 1200
koronát csaltak ki a fentiekől oly módon
hogy magukat Pusztákóvics Tamás és neje
pusztafai lakosoknak neveztek, és a felvett,
összeget telekkönyvileg Pusztákóvicsék bir-
tokára kebelezeltették. A csalás azonban rövi-
desen kiderült. A csalók ellen Vutsák Miksa
és neje, valamint az igazi Pusztákóvicsék pa-
naszt emeltek. A csendőrség járőre a nyo-
mozásnál Gyungyuséknál a kicsalt összegből
még 670 koronát megtalált. Gyungyusék el-
len a nagykanizsai kir. ügyészségnél csalás
és okirathamisításért a további eljárás meg-
indítatott.

— **Tanítói kinevezés.** A Julián-Egyesü-
let elnöksége Tóth Sándor okl. tanítót, a
helybeli tanítóképző-intézet volt növendékét
a krestelováci elemi népkisiskolához rendes
tanítónak nevezte ki.

— **Rövid hírek.** Csáktornya nagyközség
előjárósága egy, minden tekintetben hasznos
intézkedés életbeléptetését fogja a közel jö-
vőben megvalósítani. Mint értesülünk, f. év
október hó 1-étől kezdve a piacon az élelmi
szerek s egyéb tárgyak elhelyezésére áru-
asztalok lesznek felállítva. Ezen áruasztalok
elkészítésére vonatkozó árlejts f. hó 17-én
volt megtartva, amikor is négy helybeli ipa-
ros nyert megbízást az áruasztalok elkészít-
tésére.

Zalaegerszegen az államépitészeti hiva-
talban f. hó 25-én délelőtt 10 órákor ver-
senytárgyalás lesz a csáktornyai, perlaki és
letenyei utbiztosi járások th. utain 10 be-
tonátérezsítő ujbólépitésére 2252 Kor. elő-
irányzatall. Bánatpénz 5 százalék.

— **Tisztviselők mozgalma.** A hallatlan
laktér-viszonyok már a kormányt is foglal-
koztatták, úgy, hogy a pénzügy-miniszter a
jövő évi költségvetésben már egy elég tekin-
télyes összegről providéált is, hogy az álla-
mi tisztviselők helyzetén, némileg segítsen.
A laktér-javítás a fővárosi laktérhez mér-
ten bizonyos százalék szerint lőrlénik asze-
rint, hogy mely város mely fokozatba kerül.
E végből a pénzügyigazgatóságok puhatolódz-

nak mindenféle lakásviszonyok felől. Csáktornán is történt ilyen puhatolódzás. De nem a tényleges viszonyok, hanem az adó-bevallások alapján. A tanácsteremben végeztek e fontos munkát a nem mindig hiteles házbér bevallások alapján s nem künn az életben lakásról-lakásra menve, amikor hű képet nyerhetett volna az illető tisztviselő arról, minő igénytelen lakásokban laknak a tisztviselők Csáktornán, s minő hallatlan lakásbért követelnek tőlük, a házigazdák ezekért a lakásokért. Talán mondhatnók, hogy talán sehol sem nyújtanak oly keveset a tisztviselőknél, mint a házigazdák bérért a tisztviselőknél. S mint halljuk, oly hallatlan olcsó lakásviszonyokat konstataáltak nálunk, hogy Csáktornán a tisztviselők nem hogy több lakásbért kapnának, mint eddig, hanem még kevesebbet. Ez a méltánytalan eljárás az állami tisztviselőket gyűlöletre kényszerítette, hogy sérelmeik orvosoltassanak. Mult kedden volt a gyűlés Simon Lajos táblabíró elnöklete alatt, amikor alapos tárgyalás után egy felterjesztésben állapodtak meg, melyben a pénzügyminisztert arra kéri, hogy újabb puhatolódzást rendeljen el. A kérvény Filipich Lajos országgyűlési képviselő közvetítésével megy fel a miniszteriumhoz.

— **A csáktornyai áll. polgári iskolánál** latin nyelvi tanszék rendszeresítése tárgyában Simon Lajos kir. ítélőtáblai bíró elnökletevel népes értekezlet volt. h. hó 14-én Csáktornya község tanácstermében. Mivel a jelen viszonyok közt tógimnázium létesítése nem remélhető, a jelen voltak Viola Vilmos dr. előadónak és Pataky Kálmán igazgató észrevételeinek meghallgatása után egyhangulag kívánatosnak mondták ki, hogy a polgári iskolánál latin nyelvi tanszék rendszeresítése érdekében mozgalom induljon meg és pedig Csáktornya nagyközség képviselőtestülete kérendő meg, hogy küldöttség útján kérvényt terjesszen a kormány elé ezen, a szülők szempontjából jogos és országos szempontból is fontos kívánság teljesítése érdekében. Az értekezlet azután végrehajtó-bizottsággá alakult át, mely a szükséges adatok és aláírások gyűjtése és a kérvény megszerkesztése végett négytagu bizottságot küldött ki.

— **Magyar prédikáció Horvátországban.** Grubišnopoljen (Horvátország, Belovár vármegye) e hó 13-án lélekemelő ünnepély folyt le. Az ottani magyarság Mária nevenapján, az ottani csodaszépen renovált plébániatemplomban, a Lurdi boldogságos szüz tiszteletére emelt oltár napján óriási bucsut tartott. Ez alkalommal az odaváló plébános, Jemersić János, horvát tartományi gyűlési képviselő kérésére Ehrenreich Nándor dekánoveci plébános végezte az istentiszteletet, meggyöntatta a magyar hívőket s tartott nekik szent egyházbeszédet Mária tiszteletéről. Mindenesetre elismerésre méltó hazafias vállalkozás volt ez Ehrenreich Nándor plébános részéről, ki fáradságot és költséget nem kímélve leutazott Horvátországba, hogy az idegenbe szakadt magyar katolikus népnek lelkét megvigasztalja, őket katolikus hitükben megerősítse s hazafias érzelmeiket állpolja. Meg is lelte jutalmát abban az általános ögömben és megnyugvásában, mely a bucsun megjelent magyarság lelki világát áthatotta. Ime egy eset, amikor Horvátország kellő közepében, horvát templomban — magyar szó hangzik a szószekekről, anélkül, hogy a horvát nép rajta megütközne, egyes kérésére az odaváló plébánosnak, aki mellest horvát politikával is foglalkozik. Ha ezt Horvátországban megengedik, egy

évbén egyszer, a bucsu alkalmával miért nem lehetne ezt megvalósítani nálunk évenként több ízben, magyarul azokban a muraközi plébániákban, ahol a nép egy része már magyarul tud. Havonként egyszer egy ilyen szónoklattal nemcsak hogy megteremtőnk magyar földön a templom és iskola közötti kapcsolatot hanem a magyarság mérhetetlen előnyére is válnék az, ha a falusi nép látná, hogy ime a magyar nyelv már a templomba is bevonul; az istenházában is épügy szabad és lehet azt a nyelvet használni, mint egyebütt, a közélet egyes nyilvánulásaiban. Hogy ezt eddig senki meg nem kísérelte, nem ok, hogy a jövőben valaki meg na kezdje. Sok sok sanda gyanusítás némulna el vele, aminek mi örülnénk a legjobban.

— **Horvát himnusz** c. alatt mult vasárnapi számunkban közlemény jelent meg, mely a muraszterdahelyi jegyzőválasztással kapcsolatosan Muraszterdahelyen történt sajnálatos eseményről emlékezett meg. A közleményre vonatkozólag helyreigazító nyilatkozatot kaptunk, melyben a jelenlevők tagadják, mintha Králics Bálint plébános s Vadla Tamás káplán urak kérdéses alkalommal a horvát himnuszt énekeltek volna. A nyilatkozatot alább egész terjedelmében hozzuk; de a konkluziót, mit a sértett lelkész urak hozzá fűztek, egyelőre eltejtük. Élteltük azért, mert személyesen akarunk utánajárni a hirtorrásnak, mely minket esetleg felültetett volna. Addig is azonban, míg ennek e'leget tehetünk, köteleességünknek tartjuk kijelenteni, hogy szóban lévő lelkész urak a a leghatározatalabban utasítják vissza még csak a feltevést is annak, hogy ők a horvát himnuszt énekeltek s azzal a magyarság ellen tüntetni akartak volna.

Közgazdaság.

A burgonya két veszedelmes betegsége.

Már a közelmultban felhívtuk a gazdaságosság figyelmét a burgonya két új betegségére. Egyik a levélfodrosodás, másik a gyűrűsbetegség.

Az első már évek óta jelentkezik Németországban s sajnos, már hazánk egyes vidékein is el van terjedve.

E betegségnek ismertető jelei a következők: június végén, még inkább azonban július és augusztus hónapokban a burgonyatáblákon egyes növények felső levelei a levélborda mentében többé-kevésbé összehajlanak, szélöktől kezdve besodródnak s a bokor levelei felülről lefelé haladóan lassan elhalnak.

Ha a beteg bokrok alatt termelt gumókat a köldökhöz közel kettészeliük, úgy azt látjuk, hogy az edények sárga színt öltöttek. Ha ilyen beteg gumót elültetünk, az rendszeren kikel, csakhogy a fejlődő bokrok a rendszerenl valamivel kisebbek maradnak, s a növények korábban kezdenek elhalni. Ha ilyen beteg növényt kihuzunk a földből, még találunk ugyan gumókat a tészekben, ezek azonban aprók, mogyoró és diónagyságuk, sőt még borsónagyságú gumók is található.

Ha már most ezeket a fejlődésükben visszamaradt gumókat elültetjük, ezek sok esetben ki sem kelnek, ha azonban mégis kikelnek és bokrot fejlesztenek, ezek aprók maradnak, leveleik kezdetlől fogva fodrosak s a jellegzetes sárgáspiros színtől a sötéltipi-

rosig és kékespirosig a színeződés összes árnyalait mutatják.

Az egyetlen mód, amely e veszedelmes betegség leküzdésére rendelkezésünkre áll, az, hogy lelkiismeretes gondossággal válogassuk ki vetési célra az egészséges gumókat. Ez csakis úgy történhetik, hogy július és augusztus hó folyamán, amikor a beteg bokrok az egészségesektől könnyen megkülömböztethetők, még künn a burgonyaföldön megjelöljük a beteg bokrokat, ezeknek természet külön szedeljük és semmi szín alatt sem használjuk vetésre. Vetőmagul csakis a teljesen egészséges bokrok gumóit szabad használni!

Egy másik, ugyancsak veszedelmes újabb betegsége a burgonyának a »gyűrűsbetegség«, amelyet bakteriumok okoznak. Ha a beteg gumót kettészeliük egy többé-kevésbé teljes barnaszínű gyűrű öltik szemünkbe. Az egészséges gumó kettévágásakor is látjuk ez edénygyűrűt, csak hogy e gyűrű színezetlen, semmiesetre sem barna.

A beteg gumótól a hajtások is beteges lesznek. Gyakori eset az is, hogy az ilyen gumó nem kel ki s a belőle fejlődő hajtások elhalnak, még mielőtt a földből kibujtak volna. Ha egy ilyen hajtás a felszínre kerül is, ott nyomorúságosan fejlődik, a szár rövid marad s apró leveleket visel, amelyek gyakran feketepettyesek s alulról felfelé menőleg kezdenek száradni és lehullanak. A gumótermés látszólag normális, főleg akkor, ha csak egyetlenegy hajtás beteg. Pedig éppen ezek a gumók a legveszedelmesebbek, mert általuk terjed el a betegség a következő évbén.

A betegség okozói bakteriumok. A gyűrűsbetegség elhárítására ugyanazok az irányelvek követendőek, mint a levélfodrosodásnál. E mellett arra is ügyelni kell, hogy feldarabolt burgonyagumók vetésre ne használ-tassanak.

— **Tekeverseny** c. alatt közölt perlaki hírünk egynéhány odaváló fiatalberről úgy emlékezik meg, mintha azok a mulatságba talakodtak volna. A fiatalberek egyike ennek a hírnek helyreigazítását kérte tőlünk olyan értelemben, hogy ők ott barátaik meghívása folytán jelentek meg anynyival is inkább, mert ez nem zártkörű mulatság volt. Az ellen is tiltakozik, hogy ők ott garázdálkodtak volna.

Horvát himnusz Muraközben.

Nyilatkozat.

A »Muraköz« 37. számában egy közlemény jelent meg, a melyben Králics plébánost és Vadla Tamás káplánt egy névtelen tudósító azzal vádolja, hogy ők az 1908. aug. 31-én tartott muraszterdahelyi jegyzőválasztás alkalmával banketten horvát himnuszt énekeltek. — Alulírottak, mint a kik a plébános és káplán urakkal a banketten jelen voltunk, kijelentjük, hogy senki még csak nem is álmódott valami horvát himnusztól és hogy ez a hir nem más, mint hitvány ráfogás és gyalázatos koholmány. — Igaz ellenben az, hogy Vadla Tamás káplán Koltsey Paranezise alapján egy pár mondatot idézve, szép szavakkal poharat emelt a magyar haza üdvére s boldogságára; a felköszöntő után pedig valamennyien fölállva zenekíséret mellett énekeltek az »Isten áldd meg a magyart« — két versszakát.

Kelt Muraszterdahely, 1908. szept. 16.
 Lecsek István s. k. Levasics Ferenc s. k.
 Gaál Vendel s. k. Robb Elek bíró s. k.
 Dobsz Kálmán s. k. muraszterdahelyi jegyző.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Drávavásárhely.

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučijivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Prodajna cěna je:

Na celo leto . . . . . 8 kor
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fil.

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Odgovorni urednik:
RHOSÓCZY ELEK

Glavni urednik:
BEZENHOFER MIHÁLY

Izdatelj i vlastnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Setva.

V jesen né ga glavnešega posla, od sejanja. Glavno je, ar od toga nam visi najbolje, da obiljno, dobru letinu dobimo, da budemo zadovoljni s žetvom.

Jesu takvi posli, šteri se od leta do leta ponavljaju, opetujuju, pak zato imamo priliku spaziti, pak bi bilo moći kaj poboljšati, ili toga posla bolje zvršiti, da nam ne bude naš trud zabadav.

Iz gospodarstva živimo najviše; nego onda nam bude naše polje dost i dobro svojeg sada doprinašalo, ako si poljodjelavci na hasen budu znali preobrnuti one koristne opomene i navuke, kaj nam glasoviti i vučeni gazdi naprě postavljaju, kaj su oni više lét sprobali i kaj oni vu gospodarskom poslu za jako hasnovito držiju.

Vidite, ovo leto su nešteri jako črnu, snelljivu pšenicu imeli, drugi pak ne. Zakaj, zato, ar nešteri posluhneju dobroga navuka, pak su ne léne i onak delati, posla zvršiti, kak to drugoga vidiju; nešteri su pak tak léni, tak nemarni, da i najglavneše posle već v zadnjem hipu zvršiju. Kak bi se onda trsili, da bi i dobro, v redu napravili!?

Glejte samo okoli, kuliko strnišća je još i ve moći videti. Gda budu ove zemlje triput zorane? Kajpak, od toga su nešteri najbolje v strahu, da si nebi morali zemlje triput orati. Zato niti kuruzu nečeju na rede saditi, nego na sloge, ar veliju, ako na rede očeu saditi, onda si zemlju v gredu moraju

z orati, i to, triput. To si nečeju premisliti i nedaju si dopovedati, da bi ovak puno vekšega hasna imeli.

Sto dobre zemlje oče imeti, on si je i dobro obdelavati mora. Prvo i najglavneše delo pri tom je ral. Ako se većput z orje zemlja, sikkak se bolje obdela i ovak plodneša postane. Najte samo to držati, da kroz zato samo prkheša, raheša postane, nego i rodneša. Gde si ljudi ne orjeju barem triput svako leto zemlje, ono polje je zapušćeno.

Struišće, ili kuruzišće ie odmah treba podorati, mam kak silje doli zememo, ar samo onda budemo mogli pred setvom još dvjput z orati zemlju. Letos ste mogli to jako spaziti, da tam je puno lepše silje bilo, gde ste triput orjali. Najte pak morti misliti, ako bi mokro, deždjeno leto bilo, da bi onda na škodu bilo, ako većput orjemo. Kaj bil Zakaj bi se onda vlastelini i drugi ki imaju velike imetke tak jako trsili, da si zemlje s čim većput daju preorati. Vidite, ovi nit ne tegneju zemlje talikoput pognojiti, pak njim zato jako lepo silje zraste na nji.

Kak nebi mogli i menšji gazdi tak delati? Kuliko više hasna bi imeli!

I vu drugom poslu bi morali ove gospodare nasledovati, ar oni zaistinu onak obdelavaju svoje zemlje, i onak baraćeju pri rali, pri sejanju, kak samo najbolje moreju i kak najbolje znaju.

Kak velim, letos je čuda snelljive, črne pšenice bilo. Kaj bi bilo s onom, ako bi deždjeno vrěme bilo?! Čisto nikaj nebi bila

valjala. Zato vas ve pred sejanjem opominamo, namočite si, pacajte si seme predi, nep bi posejali s galicom. Galica (modri kamenec) je ne dragi, pak iz pol kile galicom si morete sve seme napacati, vu galicovoj vodi oprati, kuliko vi sejate.

Moći je takvu začimbu i gotovu kupiti vu svakom šlacunu vu varašu ili morti već i na seli, ovak bar segurni budete, da ste si namak, gde si zrnje namočili budete docro napravili.

Ovu začimbu. ili pak galicu namočite vu čeburu, ili vu velikom koritu. Med galicu je i mala vapna treba deli. Da se čisto razmoči, tak za jednu vuru sipljite nuter zrnjn. Ovak se naj kvasi makar jeden den. Na čase te treba iz vijacom dobro preměšati. Nego barem pol dneva se mora ovak vu toj vodi namakati.

Iz čebra, ili pak s korita je je iz rešemoci vun grabiti, pak se na ponjavi razgrne, da se malo posuši, da se nebi zrnje skup držalo, da se seja. Nego ovak napito je mčei sejati mam; i bolje je, ako se ovak poseja, neg da bi ga predi posušili.

Zakaj je to potrbno? Galica uništi, ove male, ovek samo iz prostim okom nevidljive, jako drobne gobe, štere mi samo onda vidimo, ako je jako čuda na zrnu, ako je jako črna, zamazana, snelljiva. To je već tak rekuć čisto unišćeno semo. Pak zato, ako dobro operemo, namočimo vu galici, na silju drugo leto nebudemo već našli sněta. Nego makar kak je bila čista i lěpa

Z A B A V A.

Zaručeni Mikula.

»Ah Tonček, ti tolvaj, nevalanec, kakov si opet?« — zakrikne japek Šemper ozvolovljeno, kad je njegov priestolo — nasliednik zažarenim licem u sobu doružil i za svoju južinu zalarmal, školske knjige u jedan a zimski kaput u drugi kut sobe hitil i pri tom svoje ranjene hlače bielomu svietu pokazal.

Tonček se pregleda od gore do dole: »Kakov sem?« — veli strahomce, kad je opazil razderinu u hlačah; ali odmah mu se povrne njegova dietinska obiest, te veseloko krikne: »Japek, ja znam, mi smo se po travi sanjkali vdol, pak onda znaš — em takovo sukno ndrži dugo.« I tim se je zpričal.

»Ti grintavec me još na bogčiju spravis.« — zdehne si Šemper — »svakih četirinajst dni treba taj balavec druge hlače — to meni današnji dohodki nenose!«

»Ali nemoj japek.« — veli Tonček tobož uvriedjen — »em ove hlače imam još od kad se je škola počela.« Zatim vzeme svoju južinu i odbieži van k pajdašom.

»Tu se mora nekaj učiniti.« — veli Šemper svojoj ženi u večer, kad je već Tonček u postelji tvrdo spaval — »Ovak već nemre iti. Jedan krat hili kojega slabijega u blato, onda opet potere kamenom nečijega obloka, tretji krat zamaže tintom koje dievojčice bielu suknjicu — jednom rieču — nekaj se mora učiniti!«

»Kože moj.« — odgovori Šemperica — a to je bil njihov najmladji, koj je prilično kasno na sviet došel. Bila je tu još jedna devetnajst godišnja čerka — »em je dečko! Da je naš Tonček uvijek zivahan, je uvijek bolje nego da je kakov cupi lupi, koj nezna do pet brojiti.«

Jabuka neopadne daleko od stabla — doda Šemperova punica. Šemper je na takove ljubeznivosti od strane svoje punice naučen, pak nije nikaj odgovoril.

»Svě kaj je pravo, ali kaj je odviše, je nezdravo. Zivahan biti je dobro, ali kaj naš dečko sve tiera — njegova prevzetnost mora se malo pritisnuti! — Hm, kak bi bilo, da Lanc Mikulu na njega pošaljemo, za osam dni je Mikulinje.«

»Ne, ne.« — brani Šemperica — »to nije nikaj; kak lahko bi Tonček od straha zbetežal, a tko bu onda kriv!«

»Ah pusti to.« — veli Šemper — »on,

pak da od straha zbeteža! — Naš Tonček nije tak strašljiv, da bi od straha frasa dobil! Ne, ne — ostane, kak sem rekel pri Lanc Mikuli!«

To bi sad sve bilo u redu; ali tko se bude hotel za Lanc Mikulu obleći? Dugo si je Šemper glavu trl za osobu, koja bi k tomu bila prikladna. Na jedan krat mu sine u glavu dobra misel; u istoj kući pri jednoj partaji je bil nieki mladi činovnik na stanu, taj je bil visokog tiela te se je Šemperu činil prikladen, maloga Tončeka jedno malo na red pobrati.

Kad se je već drugog dana s tim činovnikom Šemper na stengah sastal, rekel mu je svoju želju i na svoje veliko veselje, mu je činovnik odmah obečal biti pripravan želji udovoljiti. Sad bude liepo sve dogovoreno i Šemper se je veselil na tu izvanrednu šalu.

Tonček je sliedećih danah bil često opominjan, čedno se ponašati, drugčije dojde Lanc Mikula. Tonček se je tim grožnjam samo smejal.

»Neka se samo smije.« — mislil si je gospodin Šemper — »kad bude jedan krat Lanc Mikula tu, već se onda nebude smejal . . .!«

Došlo je i Mikulinje. Ciela Šemperova

naša pšenica, zato kaj sejamo, sika je treba namočiti v galicu. To je ne nit veliki stošek, nit veliki trud, pak barem segurni budete, da budete čistu, lépu pšenicu zeli.

Svako silje, štero rad osmetljivi, da sejamo, vrédno je predi ovak pacati. Tu nišce ne seja preveč čuda drobnoga žitka, zato to još leže more napravili.

Kuliko je bilo takvi imetkov, na šteri su nekoji doli došli, prepali. Imetek je došel drugomu gospodaru v ruke, ov pak ne samo da dobro vun shaja, nego k tomu i lepo gori ide, za neštero leto lépoga imetka, lépu vrédnost si pregospodari. Kaj je tomu zrok? To, da posluhne doboga navuka, i trsi se onak gospodari i sve ono zadržati i onak delati, kaj je spazil, da je drugim pohasnilo.

Več nam se ni treba daleko iti vučiti; i tu blizu, već i med nami jesu takvi gospodari, od šteri si vu gospodarskom poslu pèldu moremo zeti, šteri se uvek trsiju svoje zemlje v najbolšem redu obdelavati. Nasledujte nje, budete zadovoljni!

KAJ JE NOVOGA ?

— **Lucheni milost prosí.** Još dobro se sečamo na onu grozau krvoločnost, da je jeden anarchista, po imenu Lucheni našu dragu, milostivnoga srdca kraljicu vmoril. Kak ve pišuju z Genta, de je ov krvotok zaprt, Lucheni je postal molbenicu k našem kralju, Ferenc Jožefu, da gledč na njegov letošnji jubileum, naj mu odprosti, i naj izhodi pri švajceskim kormanu, da ga dustiju vun z rešta.

Kak stoji grozdje? Pred par tje-dnov je bil spominek da bude letos dobro i fal vino. Ove zadnje dneve je dezdjovno bilo vrème, i grozdje zbog takvoga vremen i začelo gnjiliti, prhnati. Po takvim onda bude menje i hušje grozdje, i onda niti vino ne dobis voju krèpost ne bude faleše nego dražeše. Bratva se već v septembru bude morti započela.

— **Kaj se more zeti pod ekžekuciju?** V Pešti su ekžekutori 8-ga ovoga meseca konferenciju držali, pod vodi-

teljstvom Fábian Ferenc sudca, da se dogovoriju, kaj je moći poleg naj novišega zakona jednomu čoveku pod ekžekuciju zeti i kaj nè. Osobito velika štricinga je nastala da je bila reč od pohiztva, kaj ima već jeden čovek v sobi i kuhnji, kaj je slobodno od ovoga pohiztva zapečatiti i kaj nè. Na reči predsednika su jedno glasno izrekli, da negledeč na to, jeli je on čovek, kojemu ekžekutor k hiži dojde, — velikoga ili niskoga roda, bogat ili siromak, — ne smeju se pod ekžekuciju zeti dve postelje, dva ormari za opravu, jeden stol, šest stolcov, jeden lampaš; a v kuhnji kaj god ima nikaj. — Na ovoj sednici su ne rezpravili sve, kaj zakon prepíše, za to budu zbok toga 13-ga septembra drugu konterenciju držali, da se na dalje dogovoriju, česa se imaju v budućnosti držati. Z nati željno čekamo, kakov bude konec konferenciji, i kak mine, odmah damo na znanje našim štovanim čitateljem, kaj slobodno dènemo pred ekžekutora — ako bi nas Bog s takovom srečom dostigel, da takovoga gosta primemo k hiži — i kaj bu došlo na bobenj.

Povodnja i krokodili. V Kairo (Afrika) se pripetilo, da je kluš očka jako narasla, tak, da je voda oblejala i istoga varša. S tom prilikom je voda sobom odnesla više krokodilov, koji su čuda dece i žene spojzili.

— **Magjarsko prodečtvo v Horvatskoj.** Dne 13. Szeptembra na Ime Marije, veliko je prošćenje u Horvatskoj u Grubišopolju. — Gdè na čast Lurdske majke Božje je podignjen liepi i krasni oltar u prekrasnoj ponovljenoj farnoj crkvi. Tom prilikom su bili pozvani gospon Ehrenreich Nándor dekanovski plecanuš, da propovedaju magjarski. Oni su to dužnost izvršili na veliko veselje sebi i ovde stanujućem magjarskom puku! Pak tam u srcu Horvatske zemlje nitko se ni zato togoboril što radovnik magjarski prodekuje; — nače su se veselili i Horvati! Zato i tu doma u Magjarskoj u medjimurju željno bi bilo da se više put i magjarski prodekuje, jerbo i tu su mnogi, koji bi bolje razmeli magjars-

ku prediku, kak horvatsku! — Iz toga nek se učiju oni, kojim se ne vidi, ako ovde onde koji gospon dušobrižnik u medjimurski jezik i magjarski propovjedat!

— **Velika muštra.** Kak orsačke novine pišuju, v sredu se počela letošnja velika muštra. koja se razluči od vezdašnjih muštrah na tuliko, da bude svakomu pojedinomu kommandantu dopušćeno, da bez toga, da bi mu bilo povédano od više oblasti, kak i kam mora voditi svoje ljudi, slobodno dela na svoju ruku, isto tak, kak v taborskim vremen. — V srèdu popoldan ob 5 vuri je došel kralj vu Veszprém, da vidi kak teče letošnja velika muštra. Ferenc Ferdinand, nasleonič tronuša je vodil celu muštru. Njegovo Veličanstvo ima svojega stana vu Veszprému, a Ferenc Ferdinand vu Hajmáskéru. — Kak čitamo vu novinah, ni je dana zapoved niti jednomu bataljonu, kak i de se mora početi, nego pušćeno je na slobodnu volju pojedinomu kommandantu, kak mora voditi svoje ljudi, dok bude kraj muštri. — 18-ga ovoga meseca je minula velika muštra. S kakšim uspjehom? — to smo ne mi postavljeni odsudu izreči, nego soldačka oblast, koja najbolje pazi na svetoga zapovednika, kaj se već soldačke regale tiče, kaj mu je slobodno vćiniti i kaj ne. — Tuliko znamo, da je letošnja velika muštra s velikum paradom skapćena, na jezere i jezere ljudstva se zislo skup. Ve, šteri je dobro činil, šteri ne, to je drugo pitanje, s kojim si mi »cibili« neterimo vnogo glavu, kajti nas druga sila tere, i to je jesenska bratva; kakva bu kuruza i dohan.

— **Primicia.** Feisz Alajos Hugolinus i Feisz István Angelinus posvećdni mladi popi od reda Svetoga Franja, sini Feisz Alajos čakovečkoga čizmara, budu svoju prvu sveto mešu i alduvu Bogu september 27-ga dana predpoldan ob 9-i i 11 vuri u Čakovcu vu farnoj cirkvi obdržavali.

— **Kak budu se zbirali ablegati?** Ovo pitanje bolje spada med političke stvari, bbk med novosti, ipak nemremo prepustiti, da barem par reči ue pregovorimo od toga, kak bude ta stvar vun izpala. Čista kratko vreme nas rezstavlja od onoga dneva, da

obitelj je sedela pri stolu pri večerji, po večerji si je japek Šemper vužgal svoju cigaru, mama je računala svoje izdatke onoga dana, Barica je dogotavljala nieku stikariju a Tonček se je svojom školskom zadaćom mučil, punica Šemperova pak je driemala pri stolu.

Na jedan krat se vani pred vrati začuje ruženje s lancí, zatim težki udarci na vratih tak, da se je punica iz svog dremanja probudila. Gospodin Šemper se je tobože začudil nad tum larmum, i kad to nije hotelo prestati, naloži si tobož kćerki Barici, da ide van poglednuti, mozbit je izbilja došel Lanc Mikula po Tončeka, koj je svoju zadaću samo dalje mirno pisal.

Jače ruženje s lancí nastane i čim Barica vrata otvori — o straho'a — na vratih se pokaže Lanc Mikula u formi »Krampus«, gđrom larfom na licu, u kosmatih hlačah i putom na plečih.

Gospodin Šemper je znatiželjno gledal svojega maloga, koj — tak se je on barem nadjal — bude sada iz stolca na koliena opal, za svoje zločine odproštenje prosil i konačno obećal nikada više zločest već uvijek dobar biti.

Ali gospodin Šemper se je u svojoj misli temeljito prevaril!

Tonček si je najprije od gore do dolje pregledal toga visokoga »Krampus«, zatim veselo odskače natrag na svoj stolac, tuče si obodvema rukama po kolienih maše sim tam nogami te se smije, da su mu suze na oči došle.

Gospodin Šemper je jednostavno bil »paff«, dočim je mati mislila, da je Tonček od straha pred Krampusom pamet zgubil te je već i mužu hotela predbacivati, zakaj je takovu pogibeljnu šalu naručil; kad se na jedan krat iz svog smieha Tonček og-lasi:

»Pak kaj bi se ja pred ovem bojal? Em je ov malo prije Baricu, kad je po pivu išla vani na ganjku kušnul! Je, je, ja sam kroz obločec na vratih videl, kad sam zalukaval, jeli bum već gde Lanc Mikulu videl! Samo onda još nije imal na obrazu larlu — obraz mu je bil posve bieli!« — I opet se je dečec pričel grohotom smejati i rukami po kolienih tuči.

Štrašni Krampus, kad je začul o kušvanju na ganjku, skoro je skup opal, kak kustura, kad ju težak poslie južine, prije zapre nego u torbu metne, a tim je još žalostniju spodobu dobil na još veće veselje Tončekovo.

I Barici je bilo čudno pri duši, pak

je zasramljeno u pod gledala, jer se je za sigurno nadala, da će sad, kad je od duže vriemena sa mladim činovnikom potajni »tehl—mehl« vodila, vrhu njezine glave strašna grmljavina nastati, pošto je sada ciela miškulancija bila odkrita.

»Gospodine zete!« — og-lasi se sad Šemperova punica oštro — »miesto na maloga Tončeka Krampusu pošiljati, bilo bi pametnije za dobro odhranjenje dievojke se brinuti i njoj više skrbi i pažljivosti posvećivati, da se nebi javno na hodniku sa posve stranjskim čoviekom kušovala!«

»No anda, i opet sam ja kriv« — mrmla gospodin Šemper, jer ako se je kaj goder dogodilo, kaj nije bilo u redu, — tko je krivnju nosil? On! Koga je punica uviek potvarala? Njega! — Zar nije bila nje-gova žena za čine kćeri više odgovorna nego on?

»Gospodine Šemperu!« — pričme sada Lanc Mikula iliti Krampusgospodin Antolek govoriti — kojemu je za to cielo vrieme, počamsi od onoga hipa, kad je bil govor o kušvanju u hodniku, rieč zabegla — »Ja iskreno ljubim njihovu kćerku Baricu i —

»Tiho neka budu« — prisaptne gospodin Šemper Antoleku, jer je iz početka

se odpreju vrata orsačke hiže. 23-ga septembra se počne orsačko spravišće, da se naši orsački alegati opet skup spraviju, da zgotoviju on zakon, koj je glavni cilj vezdašnjega kvrmana, i to je zbiranje budućih orsačkih zastupnikov. — Do vezda tuliko znamo, da su zbiraci po celim orsagu u određenim mestu zbirali svoje alegate. Svaki diskriktuš je imel svojega centruma, de su se zišli na odrečeni den zbiraci, da daju votuma, koga očeu: ili »jobbpárt« ili »balpárt«. Barem tak se spominaju naši Medjimurci od zbiranja. — Od se dob ne bu takve kak čitamo, najnoviši zakon odredi, da budu se alegati vu pojedinih notaršajih zbirali. — Tu je ve samo to pitanje, jeli bude votizacija tajna ili odkrita, tojest, ili svaki zbirac bude votiziral s cedulom iii s rečjom. — Kak čitamo, brzčas bude javna votizaeija, svaki pojedini zbirac bude moral s živom rečjom povedati vu kancelariji, koga oče. I tak mora biti. Dosta je takovih ljudih, koji bi se dali kupiti, i takov, ako bi mu bila prilika, da zataji svojega najboljšega čoveka, koj je rečemo sposoben za orsačkoga zastupnika — i podpiral takove ljudi, koji samo s jezikom znaju podupirati ljudi, ali s činom ne. — K tomu dodenemo i to, da je i med alegati dosta takovih, na koje spadaju reči sv. evangelijsuma, da: »dosta njih je pozvanih, ali malo izabranih.«

Kak se suši dohan?

Da se jedenput već po srednjim skuril dohan, to jest, da se dobro spari, malo požuti, onda ga nizamo na špagovine drožce, kak je već to bilo spisano vu zadnjim broju. Zatim sledi najglavneša stvar: kak se niva sušiti dohan. —

Pri nas v Medjimurju kuliko gazdov tuliko formi načinov za ov posel. Jeden ga odmah dene na sunce, drugi ga nese

pod sencu. Jeden ostavi dohana na suncu dok se posuši kak proprt, drugi opet čuva dohana v parmi, v škednju. na najžu, dok sam od sebe požuti.

Ovde moramo spomenuti, da kak je ta stvar lehka za gornje medjimurce, koji su već predi čez leta povali dohana i poleg toga znaju, kaj je dobro pri tom, kaj nē isto tak je težek ov posel za gornje medjimurce, osobito za ona sela, de se le tos prvic pova dohan, ovi se stopram ve vučiju i najviše po svojem kvaru. Jen ga ovak suši, drugi onak. — Jen se hvali, da se mu dohan na suncu lépo posušil, drugi opet suprot tomu govori, i veli, da se nesme na suncu sušiti, nego v senci. — Koj ima prav, koj nē, to nebudem ja, koj ove rede pišem, odsudil, jer ja sam ga sam ne poval, letos se prvic bavim s tim, nego v ovim poslu isto tak, kak v svakim drugim, kaj se tiče povauja dohana, budem spisal ono, kaj prepis veli:

Ako dohana najenput, kak ga pobere-mo, nesemo odmah na sunce, on se pre-frisko suši, tak, da nedobi onu farbu, koja je potrebna, žutu, nego zelenu. —

Dohan se trojo formo suši, i to: na gostoma srednje rēdko i rēdko. — Prosti, s velikim listjom dohan se, predi kak bi, se nizal, mora kuriti jeden čas. To je na veliku pomoč, da se dohan s čim predi posuši. Predi, kak bi se, nizal, dobi, dok se kuri, žutu farbu, ali ne čista. Da dohan s čim bolje požuti, potrebno je, da drožce, — budi list, čeli ili ne, veliki ili mali, — s pryce na gostoma dēnemo skup, tak, da skraj jen drugoga hadraju, — z lēve zdēsne strani. —

Na tuliko skup stiskati drožce, da bi jen na drugim ležal, ne smeti. — Ako na gostoma mečemo skup drožce, — i to samo s početka, — s tim dostignemo to, da se listi po malu, pariju, i ona larba, koja ima list, dok je vun zeleni, se pomalem

Antolekovog govora odmah videl, da će taj sad snubočiti, a onda je hotel pokazati svoj auktoritat pred punicom, koja je imala navadu uvijek zanovetati. Tu dakako nije smel gospodin Antolek se miešati, da sve skupa nepokvari, pak za to ga je gospodin Šemper potihio opomenul, da negovori da je. Medjutim je gospodin Šemper već više krat slučajno, čul od više stranah a najviše od Antolekovoga predpostavljena, ovoga kak-ti marljivoga i vrstnoga činovnika hvaliti, koj je za to i ovih danah avanziral na više miesto i veću plaću v svojoj službi.

Anda se gospodin Šemper svečano okrene prama svojoj punici i veli: »Kaj su mi sada ovde predbacivajuč o odgojenju moje kćerke rekli, bilo bi opravdano, da nisam za odnošaj med Baricom i gospodinom Antolekom znal, ali meni je bilo sve poznato« — pri tom namegne gospo-dinu Antoleku — »gospodin Antolek je već davna sa mnóm govoril, (opet namigavanje) i ja sam šnjegovim snubočenjem bil posve zadovoljan, samo da je njegova služba do sad bila premala za kuću i oibitelj si urediti, pak zato se je moralo zenitvom zategnuti; jerbo pak ima ljudih sa oštrimi jeziki« — pri tom je poglednul svoju punicu — »koji znadu takove duže vrijeme zaručene pošeno pretepsiti, postavil sam taj uviet, da se to poznasto ima do stanovitog vremena tajno držati. Sada je gospodin Antolek avanziral i anda se može vienčanje za kratko vreme

obdržavati. Kbožicu bi se tekar imali za-ruki objaviti, ali pošto se je prije saznalo, to anda draga punica nemoraju na novinu čekati. Da je njihovo prije predbacivanje bilo bez temelja, ta valjda i sami uvidjaju!»

Punica se je namrjnjala, ali odgovora nije znala u hipu dati.

»Oh ti predragi dobri japek« — krikne Barica sva sretna i padne si otcu oko-lo vrata, a odmah zatim u naručaj svoga »Krampuska«.

Tonček pak stupi k otcu te mu veli po tiho: »Čuješ japek, tim Lanc Mikulom iliti Krampusom si se temeljito blamiral iliti nasanjkal. Em to ipak valjda nebudeš mislil, da mi to danas, — u dvadesetom stolietju, i takove bedastoće vjerujem!»

»No anda, tu ga imamo; više nema diece!» — zdehne si gospodin Šemper, dočim njegova žena veselo uzrujana mladence gleda i mladencovoj odeći se od srca smije.

Njoj se je već od davna činilo, da s timi mlademi nije onak sve po redu pak si je i preduzela čerku s prilikum jedan krat na račun pobrati. Da pak bude sve tak došlo, toga se nije nadala, ali joj je ipak sve po volji izpalo, jer sreća nje-zine diece leži gospodji vrlo na srcu i anda miesec dni kašnje su bile u kući gospodina i gospodje Šemper, gosti, na kojih je i njihova punica sa Tončekom jednoga pravoga csardaša preplesala.

Em. Kollay.

pretvori na žutu. Ta farba se zove klorofil. — Dok ova farba ostane v listu, tē čas je on zeleni. — Nego kak jenput se spari, znikne ova farba z listja, odmah list požuti. —

Dok se žuti dohan, to more trajati 6—8 dni ili duže. — Pri tom čuda važe, kakovoga fajta je dohan. — K tomu dojde i to, da zrel dohan čuda prije požuti, kak nezrel — bude v toplim vrēmenu list predi požuti, kak v mrzlim vrēmenu. —

Podni pošto nesmemo vun nesti na sunce zelenoga — dohana. V takvom slu-čaju se žarko sunce vupre v dohan, i on za kratak čas zgubi ono olje, koje daje tek i duhu svakomu dohanu. — A kaj je naj-glavnije, takov dohan nebu nigdar žilav.

Da se već jenput dohan požutil, od-mah moramo drožce rezrediti, tak, da sva-ka žnora i na žnori svaki list dojde do potrebnoga kraka, kak mi medjimurci veli-mo, da ga inore slab prepuhati. —

On dohan, koj se vredu suši, ves na-jenput premeni farbu, postane žilav a žile tvrde. — Da ovo tvojstvo nepremeni, mo-ramo paziti na to, da v suhim, toplim vre-menu moramo vrata zaprta držati, a vnoči, ili da je veler prestal, odprēti, da listje malo odvugne. — Da je mokro, deždjovno vrēme, onda moramo vrata zaprta držati, da listi nesplesniviju. — A kak deždj prestane, odmah odprimo vrata. — Da nepuše veler, onda vrata ninajmo zaprta na tuliko da zrak more prejtli listje, nego na to imajmo pazku, da sunce nesme svetiti na dohan. — Zvun toga imajmo pazku i na špagovine. — Ako je presuhu vrēme, on-da žnore, špagovine skup potegnemo. —

Vuni sušiti dohana je samo onoga trēba, koj spada pod zadnji klas. I to samo zato nesemo dohana vun na sunce, da se klica, koja najviše mokroče ima vu seb' s čim predi posuši. —

Kak z ovih redih vidimo, bolje je sušiti dohana pod krovom, kak vuni na suncu.

Sčim se bolje suši dohan, proti zadnje-mu, se listi moraju rezrediti, da do svakoga more dojtli zrak. — To trpi od tri do šest tjednov.

Nazadnje, da se već listje čista posušilo, dojde tak zvano »záraggētás.« — To se tak mora zeti, da liste nedržimo na droš-cu vodoravno, nego obrnemo osovce, celoga drožca, tak, da list na listu leži. Zvuna moraju biti huiši listi, koji pokrijuju vred-neše. Poleg toga se dohan počne po drugoč zorili, oreli, kak mošt v lagvu, i dobi onu lépu farbu, — koja se potrebuje od finoga dohana.

Pri tom moramo paziti na to, da v meglenim, mokrim, deždjovnim vrēmenu imaimo škednja zaprtoga. — A da je sun-čano, mirno vrēme, onda mora biti škedenj lak dugo odprt, dok nečutimo vu njem ni-kakovu drugu duhu, kak samo od dohana i pravoga, čistoga zraka.

Pod nikakov način nesmemo dopustiti da bi v onaj parmi, škednju, de dohana sušimo, držali marhu, svinje ili mladinu; isto tak je jako škodljivo v takvom mestu krumpira, kuruzu, repu, tikve itd. držati, makar na kak god kratko vrēme; kajti od ovoga vrēme dohan duhu vu se, kaj je na veliki kvar njemu. — Zvun toga pazimo na čis-toću, da nikakovo smetje ne ostane tam, de se dohan suši.

(Drugiput dalje.)

Gabona árak. — Ciena zítka.

mmázsa	1 m-cent,	kor. fill.
Buza	Pšenica	20 50—
Rozs	Hrż	15 20—
Arpa	Ječmen	14 20—
Zab	Zob	15 00—
Kukoricza uj	Kuruza nova	14 00—
Fehér bab uj	Grah bel	17 20—
Sárga bab	» žuti	14 20—
Vegyes bab	» zínésan	14,10—
Kendermag	Konopljeno seme	20 00—
Lenmag	Len	20 00—
Tökmag	Koščice	19 80—
Bükköny	Grahorka	16 00—

Görcscsillapító és szélhajtó
hódanycsöppek

1844. óta elismert legjobb háziszor az étvágy emelésére és az emésztés előmozdítására.
Egy üveg ára 1 kor.

Kevesebb mint 2 üveg (ládával együtt 2 K. 50 fill. utánvétellel) nem küldhető. Kapható:
BITTNER GYULA, gyógyszerárban
GLOGNITZ (Alsó-Ausztria.)

Vadászok figyelmébe.

30—50 százalékkal

olcsóbban kaphatók nálam, mintha másutt részletfizetésre vásárolna.
 Kérje ingyen és bérmentve legújabb árjegyzékemet
 Halászati, vadászati, torna, vivó és egyéb felszerelésekből állandóan dús raktár.

Földes L.

fegyver és sportcikkek üzlete.
 Budapest, II. Rákóczy-ut 6.
 Naponta 100 csomagot küldök vidékre,
 20 koronán aluli rendelések, csakis a pénz előzetes beküldése mellett eszközölhetők.
 607 36—52

ELSŐ-MAGYAR-HANGLEMEZ-GYÁR

KITŰNŐ
GRÁMOFONOK és HANGJEGYLEMEZEK
 Kaphatók:
GRÁNER TESTVÉREKNÉL
 Csáktornyán.

NESTLÉ
GYERMEKISZTJE
 csecsemők, lábbadozók
 gyomor bajosok részére.
A LEGJOBB ALPESI TEJET TARTALMAZZA
 Egy doboz ára 1 kor. 80 fill. kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, ugyanott ismertető iratok ingyen.

Egy igen jó állapotban levő
 zöld garnitúra és
 1 szalonzsztat
 848 helyszüke miatt
jutányosan eladó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

PÉNZT
 ne adjon addig *szőlőltvány* vagy *vesszőért*, míg nagy képes árjegyzékemet nem kérte be melyet
 ingyen és bérmentve küldök.
 Gyökeres és sima oltványokból, **DE-LAVARE** sima és gyökeres, továbbá *európai* sima és gyökeres *vesszőből* 1 1/2 millió készlet. Pontos kiszolgálásról és anyagom jóságáról ezer és ezer elismerő levél tanuskodik. Czim:
SZÜCS SÁNDOR FIA
 szőlőtelepe, BIHARDIÓSZEG.

HIRDETÉSEK
 felvételnek
 e lap kiadóhivatalában.

LEGJOBB
aczelöntvényeket
 892 3—3 és
lágylöntvényeket
 szállit gyorsan és olcsón
Gugler és forray
 Budapest, V., Váci-ut 162.

A mosás akár a tánc,
 Fáradságba nem kerül,
Schicht szappant ha használ,
 Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
 csodálatos, **hathatós** tisztítóerejét saját szerű előállításának és a legjobb nyersanyagok leg gondosabb kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
 kiméli a kezeket és a fehéreműt! Megtakarít fáradságot és veszélyeséget kiméli ennélfogva az egészséget! Megtakarít pénzt, időt és munkát! Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

Pollák Bernát
 órás és ékezerész
 Varázdin, ferencz József-ter.

Keil-Lakk
 legkitűnőbb mázólo szer puha padló számára.

Keil-féle viaszkenőcs kemény padló számára.
 Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 90 fillér.
 Keil-féle aranyfénymáz képkereteknek 40 fillér.
 Keil-féle szalmakalaptesték minden színben.

833 5—6
 Mindenkor kaphatók.

Heinrich Miksa cégnél Csáktornyán. — Horvát A. Varazsdon

Paratlan és csodás hatásu!

Hőigyekek részére nélkülözhetetlen!

286

Legjobb szépitőszér a

Földes-féle

MARGIT-CRÉME.

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy 2 korona.

Kiváló toilett-cikkek: Margit-hőigypor (3 színben) 1 kor. 20 fillér. — Margit szappan 70 fill. — Margit-fogpép 1 kor. — Margit-arcvíz 1 kor.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerekkereskedésben. Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen, gyógyszerész, Arad.

Csáktornyan:

Pethő Jenő gyógyszerárban.

Óvakodjunk utáztatoktól!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
Által a legújtanycsobb árak mellett ajánlatos
Locomobil' és gőzcséplőgépek,
szalmakezalozók, járgány-cséplőgépek, lóheró-cséplők,
szárító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planoi J.
kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-
morzsolók, daráló, őrlőmalmok, egytemes
szél-akék, 2- és 3-vasú akék és minden
egyéb gazdasági gépek.

Bohn M. és társai

NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA.

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep e szakmában Ausztria-Magyarországon a

Bohn-féle téglagyárak

824

NAGYKIKINDÁN és ZSOMBOLYÁN.

Alapítottatt 1864. — Legelőkelőbb referenciák. — Alapítottatt 1864.

50 millió évi gyártás.

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserépekből

VASOXYD ternészetes vörös színben vagy kátrányozva.

GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcserépek. Legolcsóbb, legszebb tetőzet.

Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagykikindai gyártmány.
Bohn-féle szab. biztonsági átfedő cserép 272 sz.

ZSOMBOLYAI GYÁRTMÁNY.
Szab. biztonsági présseltátfedő cserép 253 sz.

Az új végrehajtási törvény. Ara: 1.20 Kor.

Dr. Török Sándor: A végrehajtási eljárásról. Ara 3 K.

Az új végrehajtási törvény értelmében az eddigi követelések hogy azok egy éven belül még a régi törvény alapján érvényesíthetők legyenek,

f. hó 23-ig a járásbiróságnál bejelentendők.

Az erre szükséges nyomtatványok és a fenti törvények

kaphatók:

Strausz Sándor könyvkeresked. Csáktornyan.